

מסמך

משרד החוץ

סודי ביותר

ירושלים, ב' בחמוז תשכ"ז
10 ביולי 1967

Handwritten signature and scribbles

אל : מר א. אבן, שר החוץ

מאת: שלמה הלל

הנדון: דעות ומחשבות של חושבי הגדה המערבית לגבי העתיד

מר אבן היקר,

בהתאם לבקשה מר ע. שמעוני - מנהל לשכתך, הריני להעלות בקצרה סיכומי שיחות שהתקיימו עם ערביי הגדה, וההערכות לגבי שיחות אלו.

במסגרות שונות ובגלגולים שונים נתקיימו פגישות עם כמה ממנהיגי הגדה המערבית לשמוע מחשבותיהם לגבי עתיד הגדה כפי שהיא נראית להם.

התחילו בשיחות אלו אנשי הצבא, הש.ב. וכו', ולאחר מכן הוקמו מסגרות שונות וועדות לקיים פגישות ושיחות כאלו. בנוסף לכך התקיימו פגישות ושיחות ע"י נכבדים ישראלים, אנשי עתונות מהארץ ומה"ל וכו'.

בדיווח על מרביתן של פגישות אלו הטחמנו כמה נקודות משותפות לגבי עמדת מנהיגי ונכבדי הגדה המערבית:

1. כולם, לרבות הקיצוניים ביותר שביניהם, טענו שיש כיום למצוא הסדר של קבע בין ישראל לגדה, וטענו כי יהיה בהסדר כזה כדי להפיג המתיחות בין ישראל לארצות ערב.

2. בשלב הראשון של ההדברות, רוב הנכבדים גילה רצון בהסדר שיאפשר קיום עצמאי של הגדה המערבית, בצרוף רצועת עזה, והקמת יחידה מדינית פלסטינאית. בזמן האחרון נשמעות יותר דיעות כי כל הסדר מותנה בהסדר עם חוסיין; מספר אנשים מאלה שהביעו דעתם הברורה קודם לכן שיש להקים יחידה פלסטינאית עצמאית, שלא תהיה כפופה לירדן, שינו כיום את טעמם. יש יסוד רב להניח שגנוי זה נובע מכך שגדל החשש כי בסופו של דבר יחזור חוסיין לגדה.

3. אלה שתמכו בהקמת מדינה פלסטינאית עצמאית, הסבירו שבשלב מאוחר יותר לאחר שהיא תקום, ניתן יהיה להגיע להסדר עם חוסיין, כך שתיווצר קונפדרציה או כל מסגרת אחרת שתאפשר שתוף פעולה הדוק בין ישראל, המדינה הפלסטינאית ועבר הירדן.

משרד החוץ

- 2 -

4. יש לציין שהשאיפה למדינה עצמאית הייתה חזקה ביותר באיזור שכס בו בזמן שבאיזור חברון הייתה שאיפה להמשיך להתחברות עם ירדן.
5. הנוצרים היו במיוחד מעוניינים במדינה עצמאית, רבים מהם הביעו רצון לספוח ממשל לישראל ורבים עוד יותר הביעו מורת רוח מכל מחשבה לחזור לחוסיין.
6. בסך-הכל ניתן לומר כי הושמעו ע"י מנהיגי ונכבדי הגדה דעות לכאן ולכאן. אין כל ספק שתהיינה תנודות בדעות אלו שתושפענה במיוחד מהמחשבות, הדעות או השמועות באם יש טכוי להחזרתו של חוסיין, באם ישראל תצליח להחזיק מעמד בשטחים הכבושים או באם ישראל תצטרך לסגת מול לחץ זה או אחר.

להלן פירוט של דגרי כמה מהמנהיגים החשובים ביותר שאתם קויימו שיחות ופגישות, בהתאם לדיווחים שהועברו אלי:

1. איזור שכס:

א. מוחמד תאופיק אל-יחיא:
איש זה היה בין השמאלנים הקיצוניים בעבר. הוא ייצג את דעת הפליטים והיה מקורב לקומוניסטים במשך תקופה מסוימת. בשיחות אלו הביע שאיפה נלהבת למען מדינה עצמאית אשר תהיה קשורה קשר כלכלי ובטחוני עם ישראל והוא מוכן לשתף פעולה בצורה מלאה כדי להשיג שאיפה זו. הוא משוכנע שעתיד ערביי פלסטין תלוי בהשגת שלום עם ישראל והסדר של כבוד שיאפשר הקמת מדינת פלסטין. הוא מדגיש שהסדר זה חייב להיות מושתת על בסיס של כבוד הדדי והוא מזהיר שכל נסיון מאתנו לכפות הסדר אחר יוביל לוויסנאם שניה. הסדר של כבוד - פירוש הדבר עצמאות מוחלטת כולל מקום באו"ם, כולל הגבולות הנוכחיים פלוס רצועת עזה כשקיימת ערובה בטחונית למדינה זו וצה"ל מגן עליה.

ב. חכמת אל מצרי:

איש זה הינו אחד המנהיגים החשובים ביותר בגדה, היה תומך של שוקירי בעבר ונחשב כקיצוני. הוא נמנה על עשירי שכס והיה אחד ממייסדי המפלגה הלאומנית הטוציאליסטית. היה שר במספר ממשלות. בשיחות אלו הביע דיעה שיכול להיות שלום של ממש אם אנחנו נחזיר לפליטים את אדמותיהם או ניתן להם פיצויים מלאים. הוא ציין שהוא הופתע לטובה מהתנהגות צה"ל, אם נמשיך "להוכיח" כוונותינו הטובות יש סכוי טוב להסדר של קבע.

ג. ואליד אל-שקעה:

נחשב כאחד המנהיגים הקיצוניים ביותר בגדה. אחת מראשי הכנופיות שפעלו באיזור קלקיליה בשעתו. הביע אמונים לממשלת נבואי הפרו-מצרית ונעצר ב-1957.

היה זהיר מאד בשיחות אתנו אך הביע התנגדות לחוסיין ולירדנים. הוא מעוניין בכנוס של ערבים פלסטינאים כדי להגיע לגבוש עמדה ואיננו מוכן להביע דעתו האישית לפני שיקויים כנוס זה.

משרד החוץ

- 3 -

ד. חמדי קנען - ראש עיריית שכס ואחד העשירים של העיר:
בחחילת ~~העיר~~ אתו טען להחזרה לירדן, אך בהדרגה החל לתמוך ברעיון
של מדינה של מדינה עצמאית.

ה. רשאד נמר:

היה שר שלוש פעמים. בוגר מקווה ישראל, מדבר עברית. בשיחות טען
שהגדה חייבת להיות חלק של ישראל עם אוטונומיה מלאה ~~בענייני~~ פנים.
ממשלת ישראל צריכה להיות מורכבת מיהודים וערבים על-פי מפתח קבוע
בדומה למצב בלבנון.

2. רמאללה:

א. עזיז שיהדי:

ייצג את ירדן בלונדון ב-1949, סיפל בשחרור חשבונות הבנקים של פליטים
ב-1954. נעצר ע"י השלטונות הירדניים. יש לו תמיכה עממית רבה במיוחד
בין הפליטים ובין הנוצרים. היה מזכיר קונגרס הפליטים. מאמין בלב
ונפש בצורך בשלום קבע. מעוניין בהקמת מדינה עצמאית עם הסכמי חסות
וכו'. כאלטרנטיבה - קונספדרציה כשלגדה אוטונומיה מלאה בענייני פנים.
לדעתו רוב האנשים כולל הקיצוניים חושבים כמוהו אך לא יאמרו זאת בפומבי
עד שנבטיח שהגדה לא תוחזר לירדן.

3. חברון:

א. שייך מוחמד אל-ג'עברי:

איש דת בעל השקפות ריאקציונריות ידוע כרודף בצע, היה קשור לאחים המוסלמים,
שימש כשר החינוך וכן כשר המשפטים, משמש כיום כראש עיריית חברון ושולט
שליטה מוחלטת בעיר. מאמין בצורך להקים מדינה עצמאית עם הסכם פדראלי
עם ישראל. לאחר שמדינה זו תוקם יש להגיע לשלום עם ירדן.

4. ירושלים:

א. אנואר אל חטיב:

היה מושל מלך חוסיין בגדה. זהיר מאד בדעותיו אך מאמין בצורך להשאיר
קשור עם המלך.

ב. אנואר נוסייבה:

היה שגריר ירדן באנגליה. מאמין בצורך של שלום בין ערביי פלסטין לבין
ישראל אולם שלום זה חייב להיות מבוצע על עקרונות שארצות ערב לא תוכלנה
לבקר או להתנגד להם. לפני השגת הסדר כזה יש להשיג נורמליזציה מיריבה
בחיי היום יום. חיוני שירושלים תהיה בירת מדינת פלסטין. מדינה כזו
מהווה הפתרון האידיאלי ומיד אחרי הקמתה יש להגיע להסדר עם חוסיין.

העתיק: המנכ"ל

ד"ר י. הרצוג

ב ב ר כ ה,

שלמה הלל